

Становище

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „Доктор“ по: професионално направление 8.2. „Изобразително изкуство“, научна специалност 05.08.04. ”Изкуствознание и изобразителни изкуства”

Автор на дисертационния труд: Ина Йорданова Трифонова, редовен докторант към катедрата ”Мода” при Националната художествена академия, гр. София

Тема на дисертационния труд: „Архитектурни принципи в концептуалния моден дизайн и дрехата като художествен обект от края на ХХ и началото на ХХІ век.”

Член на научното жури: проф. д-р арх. Милена Николаева Николова, Национална художествена академия, професионално направление 8.2 „Изобразително изкуство”, научна специалност „Изкуствознание и изобразителни изкуства”, определена за член на научното жури със заповед от Ректора на НХА.

1. Кратко представяне на кандидата. Докторантката Ина Трифонова е родена през 1981 год. Средното си образование завършва в НХГ ”Димитър Добрович”, гр. Сливен, специалност „Текстил”. Завършва бакалавърската си степен в катедра „Текстил” на НХА през 2004 год. Магистратура завършва в катедра „Мода” през 2010 год. През 2011 год. е зачислена като редовен докторант в НХА, специалност „Мода”. През 2012-2013 год. изнася лекции във втори курс, специалност „Мода”, през 2013-2014 год. провежда експериментална задача ”Твърди и меки конструкции” - дрехи инспирирани от архитектурата. Трифонова има 4 публикации и един доклад на докторантска конференция на НХА. От 2005 до 2015 година с малки прекъсвания е била преподавател по изобразително изкуство в няколко училища и школи в гр. Ямбол. Ина Трифонова има участие в 17 изложби от които 5 самостоятелни изяви. От 2012 год. е член на СБХ, секция „Текстил”. За дейността си като дизайнер е получила три награди (за най-добър млад дизайнер, за най- проспериращ млад дизайнер и за дебют на млад дизайнер) от МА „Power Podium” гр. Варна и II награда в конкурса за уникат на „Панаир на изкуствата и занаятите”, гр. Варна.

2. Актуалност на проблема. Актуалността на темата избрана за дисертационния труд на Ина Трифонова е обусловена от недостатъчното осветляване в научната литература на проблемите за изявата на трайно налагащо се влияние на архитектурата върху модното проектиране, основните принципи, които се заимстват, както и защитата на позицията на модата като концептуално изкуство и определянето на дрехата като художествен обект. В съществуващите ограничен брой публикации сравняването на модата и архитектурата е доста повърхностно и чисто формално. Липсва изява и определяне на архитектурните принципи и практики, които трайно се прилагат в модния проект. Темата е свързана също с повишаване на качеството на преподаване и може да даде на студентите нови приложни продукти и инструментариум за работа произлязъл от задълбочени научни изследвания. Едновременно с това се доразвива научното знание и от гледна точка на изясняване на понятието архитектурна мода, както и определящите параметри на модата като концептуално изкуство.

3. Аналитично изясняване на състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературния обзор.

Трудът съдържа 198 страници, развити в увод, четири глави, заключение, приноси; ползвана литература от 167 източника, 2 приложения и 569 изображения.

В увода са указани изискваните за всеки дисертационен труд актуалност, цел, задачи, предмет и обект на изследване, обхват и приложени методи, очаквани резултати и научна новост.

В първа глава се разглеждат корените на архитектурната мода като се започне от Готфрид Земпер и Адолф Лоос, мине се през „sparse age” на 60-те години, работата на студио ”Архиграм”, която дава отражение на редица модни дизайнери, разгледани в тази част. Този анализ е последван от анализа на деконструктивизма през 80-те години, като философско течение, отражението му в архитектурата и модата, сходните начини на формоизграждане, защитени в работите на водещи архитекти и дизайнери в това направление. Тук авторката показва трайните възникналите във времето връзки между мода и архитектура, разглежда корените на това сътрудничество като анализира голям брой литературни източници и извлича основните насоки за по-нататъшен анализ. Цялостната работа по литературния обзор и постановките за състоянието на проблема на дисертацията показва едно твърде задълбочено изследване и сериозната проучвателска работа на докторанта.

В глава втора дрехата се разглежда като художествен обект, като последователно се определят характеристиките на концептуалното изкуство и анализирайки и намирайки тези белези в модния дизайн се защитава тезата, че модата може да бъде концептуално изкуство. Тук са преведени примери на сътрудничество на модни дизайнери и художници, модата като изложба, анализирани са работи на концептуалисти в модата, прави се анализ на модни системни обекти и се доказва принадлежността им към концептуалното изкуство. Накрая се разглежда архитектурната мода в творчеството на редица модни дизайнери в светлината на това изкуство. Тук авторката представя доказателства (на основата на широко проучване на литературни източници и анализ на работи на водещи творци в модата), че модата може има концептуален характер. Тези доказателства по-нататък служат за основа за анализ на архитектурната мода от тази гледна точка.

В глава трета, която е най-съществената за труда, последователно са разгледани средствата на композицията в модния дизайн, направен е сравнителен анализ на композиционните средства в модата и архитектурата, установено е прилагането на идентичност в инструментариума, с който работят двете дисциплини като: обемно-пространствената структура, тектониката, симетрия, асиметрия, мащаб, пропорции, ритъм, редуване, текстура, фактура, цвят, светлина. Разгледана е сходната философия на формоизграждането в модата и архитектурата като са анализирани категориите, които стават фактори за формоизграждането в модата и архитектурата, а именно: естетическо послание и естетическо преживяване в модата и архитектурата, самостоятелност на формата, значението на художествения език, знаците и символите в модата и архитектурата и проявлението на продуктите от двете направления като системно-структурни обекти. Всяко от избраните средства и категории е анализирано от гледна точка на проявлението му в двете дисциплини. Изборът на анализирани средства и категории се основава на анализ на множество архитектурни обекти и модни проекти и намиране на предварително уточнените позиции в структурното им формообразуване. Накрая са анализирани модни и архитектурни обекти, за които са изведени някои общи принципи на формообразуване като: геометризиране на композиции, композиране чрез отнемане на части от обема, огъване на повърхности и лентовидни елементи, използване на сложни многоелементни конструкции, използване на бионични форми. Изграждането на структури при прилагането на тези принципи се извършва, разбира се, чрез някои от предварително установените и уточнени средства на композицията. В тази част се разглежда по-бегло връзката на

принципното идентично проявление на формообразуването в модния и архитектурния обект и приложените средства за осъществяването му (връзката принцип - средство), тъй като те са разгледани преди това и тук авторката цели да покаже идентичността на крайния резултат по отношение на формата. Тезата за наличие на сходни практики в модата и архитектурата е подкрепена с богат илюстративен материал, като са анализирани последователно установените заимствани архитектурни принципи от модата.

Глава четвърта е продължение на развитието на тезата за връзката мода - архитектура, но от гледна точка на новите технологии навлизащи в модната индустрия и в частност, тяхното проявление за изграждане на обекти от архитектурната мода. Тук взаимното влияние на мода и архитектура е защитено освен чрез заимстване на технологии характерни за архитектурата и други изкуства в модата, но и чрез откриването и анализирането на материали характерни за архитектурни обекти, които са намерили приложение в модата. Това са леки метали, подсилени пластмаси, стъклени нишки, индустриални мрежи. Анализирани са творчеството на редица автори - модни дизайнери работещи в тази сфера.

4. Съответствие на избраната методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Основната цел поставена от авторката е да се изляват архитектурни практики трайно навлезли и прилагани в модния дизайн и по такъв начин да се дефинират параметрите на архитектурната мода. Във връзка с това се поставят множество задачи с оглед дефинирането на начините на влияние на архитектурата върху модата и защитаването на тезата, че модата може да бъде концептуално изкуство. Избраните основни методи на изследване методът на сравнителния анализ, на синтеза, системно структурния метод позволяват да се направи качествен анализ на изходните данни, литература и модни колекции, напълно съответстват на поставената цел и водят до реално постигнати резултати.

5. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Трудът на докторантката Ина Трифонова е богато онагледен с 569 илюстрации. Особено ценно е успоредното представяне на автори от областта на архитектурата и творци в сферата на модния дизайн (глава трета). Този начин на подреждане на илюстративния материал подпомага утвърждаването на получените резултати и доказването на предварително заложените тези.

6. Оценка на резултатите и използвана литература.

Постигнатите резултати от авторката отговарят на поставените цели. Успешно е защитена тезата за заимстване на практики от архитектурата в модния дизайн на базата на множество проучени литературни източници и анализ на колекции на водещи модни дизайнери. Тук са анализирани книги, научни статии и студии, електронни сайтове. От тях са синтезирани съответните изводи, така че най-пълно да се защитят тезите и да се постигнат поставените цели.

7. Приноси на дисертационния труд.

Въз основа на използваните от докторантката методи на изследване, правилно формулираните изводи, направените обобщения считам, че могат да бъдат отчетени следните приноси на труда:

Научни приноси:

- Обогатено е научното познание и за първи път у нас са дефинирани практики и формообразуващи принципи от архитектурата, които трайно са навлезли и в модния дизайн;

- Научен принос е дефинирането на модата и в частност архитектурната мода като обект на концептуалното изкуство, както и систематизирането на основните признаци на това изкуство.

Научно-приложни и приложни приноси:

Изявата на определени практики и принципи отделени в отделно приложение може да послужи за обогатяване лекционния курс на студентите в специалност „Мода”, както и за поставяне на експериментални научно-приложни задачи.

Трудът ще послужи на студентите да навлязат по-дълбоко в проблемите на изкуството мода, да придобият нови познания и да приложат нови практики при проектирането на дрехата.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

8. Оценка за степента на личното участие на докторантката в приносите.

Анализът, синтезирането, извеждането на научно-обосновани изводи, доказването на основните тези са безспорен авторски принос. Въпреки широкия обхват на дисертацията авторката успява да се справи отлично с поставените цели и задачи.

При евентуално продължаване на работата бих препоръчала да се избегнат някои чуждици, които имат български аналог, текстът да се облекчи от дългите изречения, които понякога затрудняват разбирането на смисъла, да се избегнат някои теоретични разсъждения, които имат косвено отношение към темата. Тези препоръки за бъдеща работа или при евентуално публикуване в никакъв случай не омаловажават достойнствата на представения труд.

9. Лични впечатления

При работата над дисертацията под мое ръководство, Ина Трифонова прояви голяма отговорност, работоспособност, целеустременост. Нейната амбициозност и упоритост в съчетание с желанието да постигне максимални постижения доведоха, по мое мнение, до един отличен резултат.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

В заключение считам, че текстът е правилно структуриран, отговаря на изискванията за дисертационен труд, придружен е със съответните изводи към всяка глава, завършва с приносните моменти на труда и е богато защитен с илюстративен материал.

На това основание потвърждавам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на НХА за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури да гласува положително и да присъди на Ина Трифонова образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност 05.08.04. „Изкуствознание и изобразителни изкуства”.

проф. д-р арх. Милена Николова